

Σαλονίκη αγάπη μου

ΝΙΚΟΥ ΜΠΑΚΟΛΑ: «Υπνος Θάνατος». Πεζογράφημα. Χωρίς ένδειξη έκδοσης. Σελ. 48.

ΠΛΕΙ ΚΑΙΡΟΣ πού μερικοί από τους νεότερους έχουμε μιάν υποψία. Υποψία πού στερεώθηκε όταν ο ποιητής Σινόπουλος, άρα μεσάνυχτα, στο σκοτάδι της δικτατορίας, φώναζε τήν άρπία του γι' αυτήν τήν πόλη. Πολύ πρίν από τήν ποιητή Σαχτούρης είχε διαχωρίσει τή θέση του, πελοπορών, άρνούμενος νά πάρει τό τρόλεϋ, άρνούμενος πιά πίσω τήν χειρολαβή «Σόφτεξ»...

Ή αγάπημένη πόλη, ή 'Αθήνα, έταιρα κάποτε πανέμορφη, έχει γίνει μία δραμερή γριά πόρνη. Πάνθημη, κοινή, άγοραία. Καί πάσι καιρός, καθώς διώνουμε τήν άσχημία της, πού αναρωτιόμαστε, μήπως ή άληθινή πρωτεύουσα τής χώρας, ή πνευματική της πρωτοκόση είναι ή μακεδόνια Θεσσαλονίκη. Πόλη στά μέτρα του ανθρώπου, ήγερια ποιητών, μέ γλυκάδες καί κόρφους έμορφης γυναικας, έλληνίδα πόλη, μ' έναν κρυφό, σχεδόν άλεξανδρινόν, έρωτισμό, κομψή σάν ευρωπαϊκά, μαυλιστική σάν ανατολισίτσα.

Σ' αυτόν, τόν μυθικό γιά μας τούς δόρυδους 'Αθηναίους, μακρινό γαλαξία, φυτρώνουν επιπροσθέτως καί σπάνια ένθη του λόγου. Πράγμα πολύ φυσικό. Στο αντίπνευματικό μας — έδώ — τσιμέντο τί νά καρποφορήσ;

Μήπως έχουμε — οι νεότεροι — νά σόρουμε τήν αγάπη μας σέ κομψά Έγνατια ή παραλιακήν έδώ, μήπως είχαμε σάν παιδιά νά τρέξουμε πλατείς όμοιου ύφους, όπως ή 'Αριστοτέλους, κι από κει νά στρίψουμε, έφηβοι ή ένήλικοι, γιά τήν παλιά άγορά, τίς έκκλησιές, τούς καφενέδες, τίς άνηφοριές και από ούόκρια στήν παλιά πόλη; Πώς λοιπόν — έ-κει κι όχι έδώ — νά μήν γίνουν οι φαρμακοποιοί μέγιστοι πεζογράφοι, πώς κοίτασμα έντρες νά μήν αμυλάνε μ' ένα γιουκουλέλι» — πράγμα πού στήν άθηναική στέγνα μας ού-τε οι γυναίκες δέν θά κάνουνε;

Κι όμως, ό Νίκος Μπακόλας τό κάνει. Φέρνοντας στήν έπιφάνεια μιá ξεχωριστή — από μας — ελπίσθηρία

κάποιες σουρντίνες, πού καί πολεμάνε νά μας θυμίσουν.

Ή φωνή του από τήν Θεσσαλονίκη, άκούγεται έδώ κάτω, άπόκοση, και κρυφή.

Γιατί, αν ό Πεντζίκης άρροβατεί στήν κλίμακα του έλληνικού λόγου, ε'Ανοζητώντας τόν Χαμένο χρόνον, φτάνει εύχερόστατα ως τίς παρυφές τής 'Αττικής από δρόμους σατύρων, καθέτσι άνετα στο «Καφεζυδατιστάριον ή 'Ελλάς» καί γίνεται προσιτός μέ τό καταστροφικό άριστοφανικό πνεύμα του, πού δέν άφίνει τίποτε όρθιο. Μήτε τόν ίδιο.

Αντίθετα, ό Νίκος Μπακόλας ούτε καν χαμογελά. Στέκεται μονάχα μπροστά στόν καθρέφτη καί κυττά. Τό είδαλό του στόν ε'Υπνο Θάνατος, τό έπάλλεια κάτωτρα ζωής στόν ΕΚέ-πο τών πριγκήπων» καί στα ε'Εμβαστήριας.

Τό τελευταίο, πρώτο στή σειρά θεά-δίο του είναι μνήμες παιδικής πνευματικής στήν προπολεμική Θεσσαλονίκη μέσα στα άρχέτυπα τών τραγικών ήρώων του μύθου τών 'Ατρεΐδων. Μέσα από τό πλέγμα αυτών τών σχέσεων ζωντανεύουν μέ θαυμαστή έμβέλεια οι αλμομικτικές, οιδιπόδειες, καί έρωτικές μνήμες του 'Ορόστη ήρωα συνθλιδομένου άνάμεσα στόν 'Αγαμέμνονα — πατέρα, Κλυταιμνήστρα — μάνα, 'Ηλέκτρα — αδελφή, Αλγίσθο — άντεροστή. Ένα ένδοστροφές, ύπαινιακτικής γραφής μυθιστόρημα, μοναδικής ελπίσθησίας. Τά ε'Εμβαστήριας είναι τρία ύπέροχα πεζογραφήματα, πού αναπτύσσονται σχεδόν μελωδικά, μουσικά, τόνα σάν γαμήλιο έμβαστήριο, τ' άλλο σάν πένθιμο, τό τρίτο τών τρελλών, όλα γραμμένα μέσα στήν Έπιτατία.

Τό τρίτο, πρόσφατο θεάδιο του Νίκου Μπακόλα μέ τόν τίτλο ε'Υπνος, Θάνατος» άγγίζει, νομίζουμε, τό τέλειο μιás γλώσσας, πού κατάγεται από τόν Πεντζίκη, άλλα πού όρθεκε έναν άπόλυτο προσωπικό τόνο στήν πορεία τής εξέλιξης της. Αυτό τό πεζογράφημα από 48 σελίδες, σέ μικρό σχήμα, είναι συναρπαστικό. Σέ διπλή γραφή, μέ πεζά άλλα καί πλάγια γράμματα, κινείται σέ τέσσερα έσω — έπίπεδα: Σ' έκείνα τών διπλών όνείρων δύο άνδρώπων καί στα άλλα του ρύχιου διαλόγου τους σάν ζεύγους.

Μ. Π.